

היה בשמחה שהתקיימה באותו בית כנסת בו התפללו השניים. דומה היה כי המצב לא ישתנה לעולם וישאר הפירוד לנצח. ביום מן הימים הלך לעולמו רב בית הכנסת בו התפללו ובמקומו הוכתר בנו, תלמיד חכם נמרץ שלקח אחריות על ענייני הקהילה, מקטן ועד גדול. כשנודע לו דבר הנתק בין שתי המשפחות, כאב לו הדבר ופנה להשכיך שלום.

קרא הרב לאח הראשון ושמע את סיפור מריבתם ואת מעשה משלוח המנות, כיצד טרח, השקיע ושלח ומהי התמורה שקיבל. המשיך הרב וקרא לאח השני שגולל בפניו את השתלשלות מריבתם ושיאה, הבזיון במשלוח המנות המטונף שקיבל, רוצה הייתי בשלום, אך כיצד יכולתי לאחר בזיון כזה...

הרב שפיקח היה הבין מה שקרה. קרא לילד שבגר והפציר בו שיספר את האמת מה ארע עם אותו משלוח מנות אומלל. האישי שכבר לא פחד מאביו, גולל את האמת ולא חיסר דבר.

אכן נודע הדבר - אמר הרב - קרא לשני האחים וסיפר את שארע. האחים נפלו זה על צווארי זה, ביקשו מחילה זה מזה ובכו על השנים שחלפו, השנים היפות שאיבדו כי לא ידעו לדון לכף זכות! זוהי התוצאה הקשה כשלא דנים לכף זכות!

(גליון חודשי לאברכים "מריבים שלום" אדר תשס"ט - ארגון "משמרת השלום")

הגאווה היא אחת הגורמים שמונעים מהאדם לראות האמת ולגדול אותו רשע - המון, הכיר שהישועה לישראל באה דווקא מעמל ויגיעת התורה, מה שרוב האנשים לדאבוננו לא רואים, ותולים בדברים אחרים, מסבירים, שעם ישראל הנמצא בין שבעים זאבים, שורד בגלל כל מיני סיבות כלכליות, צבאיות ומדיניות.

"ויקח המון את הלבוש ואת הסוס, בא ומצא חכמים יושבים לפני מרדכי ודנים בהלכות קמיצה ... אמר המון: "מלוא קומץ קמח שלכם דחה עשרת אלפי ככר כסף שלי!"

(מגילה טז.)

הבין המון שהלימוד שלמדו, הלכות קמיצת העומר הוא שגרם להצלחתם, ולא הסביר שבגלל סיבות אחרות כגון: הכרת הטוב של אחשוורוש למרדכי שהצילו מבגתן ותרש, ואפילו לא התעניות והתפילות שהתפללו, אלא דווקא לימוד התורה.

שאל מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן, איך אותו רשע הבין מה שהיום אנשים, ואפילו כאלה שנחשבים "חכמים" לא מבינים?! ההסבר לכך - ברגע שהשפילו את המון - שמתפקיד האישי החזק בממלכה, הפך לסייס פשוט המכריז בשבח שונאו ברחבי העיר - באותו רגע של נפילה, הסתלקה גאוותו, וכשהסתלקה גאוותו - נפתח בפניו לראות קצת מהאמת.

נמצא שאדם שנמצא במצב של גאווה זה מונע ממנו לראות את האמת, וממילא מעכב את עלייתו הרוחנית של האדם.

כך גם השיב מרן לבחור ששאל: מה המידה הטובה להיות אדם גדול? ענה מרן - "לא להיות בעל גאווה".

(מזקנים אתבונן פורים)

"ויאמרו נערי המלך משרתי יבקשו למלך". (אסתר ב')

"ויאמרו נערי המלך משרתי לא נעשה עמו דבר". (שם ב')

נערי המלך אחשוורוש לא לבד! "קומו הנערים וישחקו לפנינו":

נערי דוד באים אל נבל. (שמואל א' כ"ה) נערי אבשלום מכים את אמנון. (שמואל ב' י"ג) נערי יואב ועמשא. (שם כ) נערי נעמן גיחזי. (מלכים ב' ה) נערי מלך אשור מגדפים את ה'. (שם י"ט) נערי נחמיה חציים במלאכה וחציים בשלח. (נחמיה ד') (נר')

המעשה הבא ארע לפני כשבעים שנה, בתקופת ימי הצנע. בה כל ביצה נחשבה לאוצר וכל פיסת מרגרינה נשמרה כאילו היתה זהב. המזון המועט חולק בתלושים לפי מכסת נפשות. בטבריה של אז חיו להן שתי משפחות קרובות זו לזו, אך רחוקות. קרובות היו מחמת שאבות המשפחה היו אחים, אולם רחוקות, כי גבה ביניהם הר על מריבה שנתלקחה ועלתה במעשה שטן וניתק הקשר.

אחד האחים שכאב לו מאד הנתק והריחוק מאחיו, ראה את יום הפורים הקרב ובא כהזדמנות מתאימה להשיב האחוה ביניהם. כך למרות הקושי הכלכלי עשה מאמצים עילאיים. הוציא מחסונותיו סכום נכבד מאד ורכש מוצרים יקרים ומתאימים בשוק השחור, הכל היה כדאי בעיניו כדי להחזיר את האהבה והאחוה בין המשפחות.

בעלת הבית הכינה מהם מיני מטעמים ומגדנות, עוגות מיוחדות במינם, דברים שרק עשירים ראו באתם שנים. והיו עיניהם של הילדים כלות בראותם אותם מעדנים... קיבלו פירוים מהם...

בהגיע יום הפורים נטל האב דף נייר ורשם ברגש, בכתב מעוטור: "קבלו משלוח מנות זה מעומק הלב, ראויים אתם לכל הטוב, וישוב השלום לשכון בינינו". נטל את המגדנות, הניחם מסודרים על טס של כסף ושלח את אחד מבניו אל בית הדוד, כשהוא מזהיר אותו שישמור על המגש מכל משמר.

נטל הנער את טס הכסף בחרדת קודש ויצא לדרך. דרכי העיר טבריה באותם ימים שימשו את בני האדם ובעלי החיים במידה שווה. אותו יום גשום היה והאדמה היתה דביקה ובוצית וכרגיל זרועה טינפת גללי בעלי חיים. איתרע מזלו של הילד ונתקלה רגלו באבן, נפל ונחבל והמגש היקר נהפך על פניו כשהעוגות והמגדנות היקרות מתפזרות ומתפזרות בבוץ ורפש.

הילד נבהל עד מאד. ידוע ידע היטב כמה הוריו השקיעו מזמן וזמן במשלוח מנות זה. ברור היה לו היטב כי יזכה למתת יד הגונה אם ישוב כך הביתה. על כן קם מהבוץ, ניער את הטס מהלכלוך, אסף בזריזות את תכולתו בטרם ידרסו על ידי חמור חולף, וסידר אותם יפה מעורבים בבוץ ופיסות לכלוך. גם את הדף המעוטור לא שכח לצרף אל בלילת העוגות והמטעמים...

לא קשה לתאר את התדהמה שחלפה על פני מקבלי משלוח המנות שנועד לקרב הלבבות. הריח שנדף ממנו ומראהו לא הותירו ספקות בדבר כוונותיהם "הטובות" של שולחיו. הם הבינו כי מדובר פה בהכרזת מלחמה של ממש.

בהתאם לכך נטלו מגש פח ששימש למאכל התרנגולות. העמידו עליו מפסולת הדייר והלול גם יחד, עטפוהו בעיתון ושלחוהו אחר כבוד אל בית האח בצירוף פתק מעוטור: "משיבים לכם כגמולכם הטוב בכפליים ושלום על ישראל..."

משהגיע משלוח המנות החוזר נשתוממו בני המשפחה, נדהמו נבהלו, הזו נתינה וזו שכרה?! האמנם פסו רגשי הקרבה לגמרי במ. איך לא ראו את ההשקעה העצומה, עד כדי כך גבה ההר?! דבר ראשון ניגש האב אל הילד וחקר אותו שתי וערב, אם אמנם הביא את המשלוח בשלמותו אל בית האח ומה היתה תגובתם.

הילד שחששו ממתת ידו של האב גבר שבעתיים, ולאחר שראה מה עולל, לא מצא בשום אופן את האומץ להודות על האמת, אלא סיפר שהביא את המשלוח בשלמותו והם אלו שקיבלו אותו בזלזול ושנאה. שמע האב, סבר וקיבל, ואש המחלוקת התלקחה שוב ובערה ימים רבים.

שנים עברו מאותו פורים אומלל, שערות שני האחים הלבינו, הילד התחתן וכבר היה אב בעצמו. שמחות רבות פקדו את שתי המשפחות שלא השתתפו זו בשמחתה של זו. גם כשמדובר

מכתב לפני שבועים ושש שנים והכל עדיין אקטואלי ויש כאן גם נרות בשלהי חודש אדר תש"ח כתב הגאון הצדיק רבי אריה לוי מכתב לבנו הגאון רבי חיים יעקב בארה"ב, בתוך הדברים הביע הששו שמא יאלץ בנו הבחור שמחה שלמה להתבטל מלימודו מחמת חובת הגיוס:

"המצב בארץ ישראל ובעיר הקודש כבר כתבתי במכתבי הקודם ומאז ועד עתה רבה אמונתו לקיים לישיני עפר, ה' ירחם, המצב מחמיר מיום ליום, אז יענך ה' ביום צרה להמציאנו פדות ורווחה. מר' אליעזר (פלצ'ינסקי) קיבלנו היום מכתב מבני ברק והוא מסופק מאד אם יוכל להגיע הנה על חג הפסח. בני היקר שמחה שלמה ונכדי היקרים הלומדים בישיבת סלבודקה בבני ברק כמעט ודאי שישארו שמה, כי לא נותנים לנסוע ממקום למקום. בגיל זה כנראה התחייבו שמה בגיוס, ה' ירחם, חבל על זמנו של שמחה שלמה אשר הוא שקדן גדול בתורה, וטועם טעם מתיקות התורה לפי כשרונותיו הנעלים, אמנם הכל מהקב"ה לטובה... בעת גומרי המכתב עדיין הקרב במוצא נמשך, ה' ירחם על עמו וארץ הקודש, לכן כתבתי בידיים רועדות ולא בסדר..."

לימים הוסיף הבן, הגאון רבי שמחה שלמה: ישנם בני ישיבות אשר מרגישים חלישות הדעת, בראותם את אחיהם נושאים במשא העם ומוכים על ידם בהשתתפות בשמירת בטחון הישוב וכו', אך עליהם לדעת ששלך גדולה משלהם, כי אתה מדליק ומטיב את הנרות וזהו החסד והשמירה היותר גדולה לכלל ישראל!

אבי רבי אריה זצ"ל שזכה להתעסק במצוות גדולות, והיה אחד בדורו בביקור חולים וקירוב רחוקים, מכל מקום לימוד התורה נחשב אצלו נעלה ומרומם מכל זה, בבחינת כל חפציה לא ישוו בה, והיה משתוקק תמיד לשקוד על התורה בלא הפסק, אלא שהרגיש בנפשו שזוהי חובתו לפי שורש נשמתו לקרב ולהשפיע, וכפי שהורה לו בעל ה"לשם" הקדוש.

ומרגלא בפומיה, לפרש הפסוק 'נר מצוה ותורה אור', שאפשר שיהיה הבית מלא נרות ועדיין יהיה חשוך לגמרי, ולמה - מפני שלא הדליקו את הנרות... וכן המצוות והמעשים טובים הם כנרות, אבל בלא התורה לא יאירו הנרות! ("שמחת שלמה" תצוה)

פורים וכל השנה בארץ ישראל

היה זה בפורים, הגאון רבי דוד דיינבסקי שמע את הסבא מקלם לומד בחדרו. הלך מאחורי הדלת והיטה אוזנו לשמוע מה הוא לומד.

שמע אותו לומד וחוזר על הפסוק במגילה "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית" עימי בבית, בפלטיין של מלך. כמה גדולה יותר חומרת העבירה, התביעה גדולה יותר איך צריכה להיות ההתנהגות כשנמצאים קרוב למלך, שצריכים להיות בכובד ראש ויראה. ("בית קעלם" א' - רבי אליהו לאפיאן מרשימות רבי גדליה אייזמן)

"חייב איניש לבסומי בפוריא". הז"ל אומרים שאדם חייב לשתות יין בפורים ולהשתכר עד שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. (מגילה ז')

דרש הגאון רבי שמשון פינקוס: אם עכשיו היה פורים - היית מגלה לכם את כל הסוד, כיון שעכשיו לא פורים אגלה לכם רק חצי מהסוד...

צריך להבין, מה פשר הענין הזה שאדם חייב להגיע למדרגה שיוכל לומר "ברוך המן", האם ראיתם פעם מישהו אומר זאת?! יתירה מזאת, ביארנו פעמים רבות כי פורים הוא פסגת הגדלות של האדם. המועדים בנויים כדוגמת סולם הבנוי מדרגה מדרגה. פסח הוא ראשון המועדים - תחילת סדר הזמנים בשנה, הוא זמן לידת עם ישראל, אחריו מטפסים ועולים דרך ימי ספירת העומר לחג השבועות... משם לימים הנוראים, ראש השנה, יום כיפור, סוכות, שהם ימי החתונה שבין כל ישראל להקב"ה. אחרי זה מגיעים ימי החושך של תרבות יון, כנגדם יאירו ימי החנוכה. עד שמגיעים בחודש האחרון במנין החודשים לפסגה שהיא בעצם התכלית - פורים.

והנה שיא הגדלות של פורים הוא, שמתוך שכרות יאמר אדם "ברוך המן". מהו הסוד הטמון בענין זה?

התשובה היא: "ברוך המן" פירושו לקחת מהמן את חלק הארור ולהפוך אותו לברוך!

להחכים ולהבין את מקומו ומהותו של פורים במעגל השנה יענין בספרו על פורים עמי"ס ד-ע"ו)

מין הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן לא אהב את התופעה של שכרות כלל, דעתו היתה שלבסומי אינה שכרות, ושכרות סתם היא עבירה. פעם אחת מבוסס צעק לפניו: "אבל זה חיוב גמור - חייב איניש לבסומי" אמר לו מרן: "אבל אם נכשלים במילה אחת גרועה מה שווה הכל, הרי יצא שכרו בהפסדו".

שנה אחת בפורים אחד התלמידים נכנס מבוסס, באומרו שאינו מצליח לקיים את הרמ"א לגבי לבסומי... גער בו רבי אהרן לייב ואמר בכאב: "אם כן, מה אתה רוצה? אתה מעוניין לשתות? להשתכר ממש אתה רוצה? תאמר לי, וכי הרב שך השתכר?! וכי הרב מברייסק השתכר?! האם ה"חזון איש" השתכר?!"

האפשרות היחידה שסבא היה מסוגל לבקש מפורש שיוציאו אדם מהבית זה היה שיכור... הוא היה סבור שהם לא שולטים בעצמם והם גם יכולים לעשות דברים לא טובים בבין אדם למקום ובבין אדם לחברו, עד כדי כך שהיה מסוגל לבקש שיוציאו אותם מהבית! "להוציא, ארויס!" "שיכור ארויס!"

כידוע, רבי אהרן לייב היה "תכלית ישוב הדעת" והמציאות הזו של איבוד הדעת, או חלילה - כישלון בחטאים בשעת שכרות וביסוס היין, היה אצלו עניין חמור עד מאד. פעם אמר: "אנשים שהיו משתכרים והיה מותר להם להשתכר, אלו הם אנשים שהיו בדרגה שהבינו מה שהם עושים ואת משמעות השכרות, אבל לא כל אחד יכול להשתכר". (מזקנים אתבונן" פורים)

